

Vinnytsia National Agrarian University

CERTIFICATE

NATALIA KOVKA

is given to

for the participation in

**«International scientific and practical internet conference
for young scientists and students»**

Grygorii Kaletnik

Rector VNAU

Ukraine, Vinnytsia. 15-16 May 2018

Міністерство освіти і науки України
ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет
Університет штату Огайо (США)
Університет штату Луїзіани (США)
Природничий університет в Познані (Польща)
Словацький сільськогосподарський
університет в м. Нітра (Словаччина)
РУП «Научно-практический центр национальной академии наук
Беларуси по животноводству» (Білорусія)
Латвійський Університет (Латвія)
Львівський національний аграрний університет
Харківська державна зооветеринарна академія
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Вінницький національний технічний університет
Технологічно-промисловий коледж ВНАУ
Могилів-Подільський технологічно-економічний коледж ВНАУ
Ладижинський коледж ВНАУ
Чернятинський коледж ВНАУ
Немирівський коледж будівництва та архітектури ВНАУ
Верхівський сільськогосподарський коледж

ПРОГРАМА

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА
СТУДЕНТІВ

«МАЙБУТНЄ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ УКРАЇНИ:
ПОГЛЯД МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ»

15-16 травня 2018 року
м. Вінниця

*Захід внесено в реєстр УкрІНТЕІ
(посвідчення №154 від 04.05.2018 р.)*

СЕКЦІЯ 3. НОВІТНІ АГРОТЕХНОЛОГІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

(ВНАУ, 2 корпус, 2421 аудиторія)

Голова секції: ШЕВЧЕНКО Наталія Василівна – асистент кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур агрономічного факультету

Заступник голови: ТЕЛЕКАЛО Наталія Валеріївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур, агрономічного факультету

Секретар: ЯКОВЕЦЬ Людмила Анатоліївна – аспірантка кафедри екології та охорони навколишнього середовища агрономічного факультету

- 13:00 – 13:05 «Люцерна посівна, як стабілізуючий біологічний фактор інтенсифікації кормовиробництва»
ЦИГАНСЬКИЙ В'ячеслав Іванович, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач
Вінницький національний аграрний університет
- 13:05 – 13:10 «Укорінення живців Самшиту вічнозеленого *buxus sempervirens* L в умовах закритого ґрунту»
ЦИГАНСЬКА Олена Іванівна, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач
Вінницький національний аграрний університет
- 13:10 – 13:15 «Екологічне обґрунтування захисту насінницьких посівів люцерни посівної від галиці люцерної квітової (*Contarinia medicaginis* Kieff.) в Правобережному Лісостепу України»
РУДСЬКА Ніна Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, асистент
Вінницький національний аграрний університет
- 13:15 – 13:20 «Економічна ефективність технології вирощування квасолі в умовах правобережного Лісостепу України»
ГАЙДАЙ Любов Сергіївна, асистент
Вінницький національний аграрний університет
- 13:20 – 13:25 «Формування площі листової поверхні рослин гібридів кукурудзи залежно від технологічних прийомів вирощування»
ШЕВЧЕНКО Наталія Василівна, асистент
Вінницький національний аграрний університет
- 13:30 – 13:35 «Проблеми та перспективи розвитку органічного сільського господарства в Україні»
ВДОВИЧЕНКО Ірина Петрівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет

- 13:35 – 13:40 «State of dendroflora of urban ecosystems in Vinnytsia region»
ДУДНИК-ТАНАСЮК Євгенія Григорівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 13:40 – 13:45 «Вплив використання ЕМ-препаратів на вміст важких металів у ґрунті»
ЗАЙЦЕВА Тетяна Миколаївна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 13:45 – 13:50 «Перспектива вирощування капусти брюссельської для українського ринку»
ІВАНОВИЧ Олександра Михайлівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 13:50 – 13:55 «Методи збереження біотичного різноманіття Східного Поділля при формуванні екологічної мережі регіону»
КОВКА Наталія Сергіївна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 13:55 – 14:00 «Симбіотичний потенціал квасолі овочевої (*Phaseolus vulgaris* L.) залежно від біопрепарату в агроценозах Правобережного Лісостепу України»
ЛИТВІНЮК Галина Володимирівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 14:00 – 14:05 «Прогноз масового поширення стовбурових шкідників зони українського Полісся та його актуальність»
ЛОГІНОВА Світлана Олександрівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 14:05 – 14:10 «Оптимальна норма висіву, вплив люцерни посівної на покращення ґрунтових умов»
МЕЛЬНИК Марина Вікторівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 14:10 – 14:15 «Вплив інокуляції насіння та позакореневих підживлень на індивідуальну продуктивність рослин нуту в умовах Лісостепу Правобережного»
МОРДВАНЮК Мирослава Олексіївна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 14:15 – 14:20 «Елементи сучасних технологій вирощування гороху. Стан та перспективи розвитку галузі в Україні»
МОСТОВЕНКО Вольдемар Віталійович, аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 14:20 – 14:25 «Продуктивність фізалісу мексиканського за органічного вирощування в умовах відкритого ґрунту Правобережного Лісостепу України»
ПОЛУТІН Олексій Олександрович, аспірант
Вінницький національний аграрний університет

Ковка Н.С., аспірант Вінницький національний аграрний університет

ДОПОВІДЬ

МЕТОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ РЕГІОНУ

Актуальність теми. Для отримання оптимального балансу між територіями, які використовуються інтенсивно і такими, що підлягають режиму охорони й відтворення, рекомендується створення екологічної мережі, яка б дозволяла зберегти біотичне і ландшафтне різноманіття, вирішувати екологічні проблеми розвитку сільського господарства, лісівництва, транспорту, промисловості, туризму тощо. Для вирішення цих питань рішенням 9 сесії 4 скликання від 22 жовтня 2003 року № 429 прийнято "Регіональну програму екологічної мережі Вінницької області на 2004- 2015 роки", заходи якої включені до Регіональної програми охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів на 2013-2018 роки (рішення сесії Вінницької обласної ради №418 від 18.12.2012 р.), а також Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року.

Мета дослідження. Аналіз стану біотичного різноманіття Східного Поділля.

Об'єкт дослідження. Екологічні коридори Східного Поділля

Виклад основного матеріалу. Для забезпечення реалізації основних завдань Програми Міністерство екології та природних ресурсів України разом з іншими центральними органами виконавчої влади здійснювали роботу з удосконалення нормативно-правової бази за такими напрямками:

- Формування та функціонування екологічної мережі;
- Охорона, використання та відтворення ресурсів рослинного і тваринного світу;
- Охорона та відтворення водних ресурсів;
- Охорона та відтворення земельних ресурсів;

Організаційне забезпечення. Для забезпечення координації діяльності центральних і місцевих органів влади, спрямованої на виконання Загальнодержавної програми формування національної екомережі України на 2000-2015 роки, проведення аналізу стану виконання її основних положень, організацію розроблення Зведеної та регіональної схем формування національної екологічної мережі тощо, постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2001 р. № 1603 утворено Координаційну раду з питань формування національної екологічної мережі як спеціальної функціональної території загальнодержавного значення до Генеральної схеми планування території України; підготовки у разі потреби пропозицій про внесення змін до Програми; організації підготовки раз на п'ять років національної доповіді про стан формування національної екологічної мережі.

Координаційна рада є дорадчим органом, до складу якої входять посадові особи органів виконавчої влади, а також провідні вчені, представники громадських організацій. Враховуючи реорганізацію системи державних органів управління, до постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2001 р. № 1603 у 2006, 2007, 2009 роках внесено зміни щодо посадового складу Координаційної ради з питань формування екологічної мережі. Щороку координаційна рада проводила засідання з питань формування національної екологічної мережі. За результатами засідань приймалися відповідні рішення, які направлялися виконавцям Програми.

Для координації діяльності місцевих органів виконавчої влади з формування екологічної мережі в регіонах були створені та функціонували обласні координаційні ради, до складу яких протягом 2006-2010 рр. вносили зміни.

Серед основних напрямів діяльності на регіональному рівні, спрямованих на формування екологічної мережі, виділяють такі:

- Розроблення регіональних програм і схем формування екологічної мережі та інтеграція положень програм у плани економічного та соціального розвитку регіонів;

- Визначення природних територій, перспективних для подальшого заповідання та збереження біотичного і ландшафтного різноманіття, їх обстеження та підготовка наукових обґрунтувань щодо створення нових об'єктів природно-заповідного фонду і включення до екологічної мережі;

- Розширення наявних і створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

- Створення лісів та інших насаджень;

- Встановлення водоохоронних зон і прибережних захисних смуг уздовж водних об'єктів;

- Залуження деградованих земель, виведення земель з інтенсивного використання, відновлення природного стану (ренатуралізація) територій, що зазнали антропогенного впливу;

- Інвентаризація флори та фауни перспективних природних та напівприродних територій для розбудови екомережі;

- Започаткування і ведення кадастрів рослинного і тваринного світу;

- Формування переліку першочергових заходів щодо формування регіональної екомережі на наступний рік з передбачуваними обсягами фінансування за рахунок місцевих коштів;

- Проведення тематичних конференцій за участю зацікавлених сторін, громадськості, тощо;

- Інформування громадськості щодо цілей і завдань розбудови екомережі через засоби масової інформації.

На виконання положень Програми та з метою координації її виконання в областях розробляються та реалізуються регіональні програми формування екологічної мережі, затверджено шість регіональних програм формування екомережі (в Автономній Республіці Крим, Закарпатській, Львівській, Луганській, Рівненській, Чернігівській областях). *Фінансове забезпечення.* Основним джерелом покриття витрат на формування національної екологічної мережі загальнодержавного значення є кошти, передбачені у загальному та

спеціальному фондах Державного бюджету України на виконання заходів, що забезпечують охорону навколишнього природного середовища.

Природоохоронні заходи, спрямовані на виконання Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки, фінансувалися за рахунок бюджетних програм:

- Формування національної екологічної мережі – з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища – 9469,9 тис. грн.;

- Прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері природоохоронної діяльності та гідрометеорології, фінансова підтримка підготовки наукових кадрів – із загального фонду державного бюджету – 501,6 тис. грн.;

Обсяг загального фінансування бюджетних програм за п'ять років становив 9,97 млн. грн.

Доречно зазначити, що стан фінансування заходів, спрямованих на формування національної екологічної мережі, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття на місцевому та регіональному рівні, був незадовільним. Фактичне фінансування зазначених заходів на місцевому рівні здійснювалося в основному за рахунок місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища (до 90 %) і становило близько 9 % обсягу коштів місцевих фондів.

Найскладніша ситуація щодо фінансування заходів з формування екологічної мережі, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття з місцевих бюджетів у 2006 р. спостерігалася у Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Луганській та Черкаській областях; у 2007 р. – в Івано-Франківській та Луганській областях; у 2008 р. – у Київській області та м. Севастополі; у 2010 р. – Херсонській, Хмельницькій та Черкаській областях.

Наукове забезпечення. З метою наукового забезпечення виконання заходів і формування національної екологічної мережі Програма передбачає проведення фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на

розроблення рекомендацій і методів, щодо збереження та відтворення біо- і ландшафтного різноманіття. Це має забезпечити збалансоване і невиснажливе використання їх природних ресурсів, інвентаризацію природних комплексів та компонентів, організацію ведення кадастрів природних ресурсів і моніторингу довкілля у межах національної екологічної мережі, створення відповідних банків даних і геоінформаційних систем.

Програма передбачає такі заходи з формування національної екомережі

- Розроблення проектів створення, відведення земель для організації території об'єктів природно-заповідного фонду;
- Ведення державного кадастру природно-заповідного фонду України;
- Збереження популяцій видів рослин і тварин;
- Здійснення заходів, що випливають з виконання зобов'язань України за міжнародними договорами;
- Наукові розробки для забезпечення реалізації Програми.

Східне Поділля - стародавній східноподільський лісостеповий край на південному заході країни. Більша частина приурочена до східних відрогів Волино-Подільської височини, значно менша частина території розташована на західних околицях Придніпровської височини. Рельєф Східного Поділля досить однорідний: його територія - це хвиляста рівнина, що найбільш припіднята на північному заході, а понижена - на півдні біля Дністра. Вся територія краю густо посічена щільною мережею річкових долин, ярів і балок, особливо на південному заході. Найбільші річки на території - Дністер, Південний Буг, Мурафа та деякі інші. Значне поширення мають широколистяні ліси, але якщо в минулому вони щільно вкривали практично всю територію Східного Поділля, то тепер від них залишились тільки окремі масиви. Однак, і зараз практично всю центральну частину в геоботанічному районуванні відносять до широколистянолісової частини Поділля.

Методика збереження біотичного різноманіття ґрунтується на низці принципів і методів, що лежать в їх основі. Основним завданням по збереженню біорізноманіття для підтримання екологічного стану в регіоні є

екологічні (природні) ядра. Екологічні ядра повинні з'єднуватись між собою екологічними коридорами - смугами чи масивами відносно малозмінних, відновлених чи штучно створених природних ландшафтів. Це можуть бути долини річок, ставки, болота, балки, лісові масиви та прибережно-захисні смуги, меліоративні канали, тощо [4].

У межах Східного Поділля виділено Південнобузький і Дністровський субмеридіональні екокоридори. Площа Південнобузького субмеридіонального екокоридору 141973,3 га, тобто 5,4% від території області. Дністровський екокоридор займає площу 20599,7 га або 0,8% від території області. Південнобузький субмеридіональний екокоридор поєднує елементи регіональних екомереж Східного Поділля з такими областями як Хмельницька та Кіровоградська. Дністровський національний субмеридіональний екокоридор поєднує елементи екомережі з областями Хмельницька та Республіки Молдова, а тому має міжнародне значення. На території Східного Поділля виділено три національних природних ядра: Буго-Деснянське, Чечельницьке та Дністровсько-Мурафське. Їх загальна площа 48067,4 га, тобто 1,8 % від території області. Загальна площа регіональних центрів біорізноманіття 135983 га, що становить 5,1 % від території Вінницької області. Показники значного біологічного та ландшафтного різноманіття характеризуються великою різноманітністю, формами ландшафтів і середовищ існування, які відіграють винятково важливу роль для збереження ендемічних, реліктових і рідкісних видів. При достатньому представництві і площі така екологічна мережа створює прийнятні умови для збереження біотичного та ландшафтного різноманіття певного природно-територіального комплексу. Останнє, поряд з іншими природоохоронними заходами, в значній мірі сприяє підтриманню сталості різних видів екосистем. Складовою частиною Європейської екомережі є екомережі окремих держав, регіонів, територіальних громад. Площу в 320914,3 га, тобто 12,1% від території області займають 19 регіональних екокоридорів території Східного Поділля. Стан ПЗФ Східного Поділля свідчить про те, що просторова

структура заповідних територій є нерівномірною, тому це є негативним фактором, який впливає на стійкість регіональної екомережі. Таким чином, природними ядрами екологічної мережі Східного Поділля є: Центральний парк культури і відпочинку ім. М. Горького, П'ятничанський парк, Парк ім. О. І. Ющенко, Ботанічний сад «Поділля», Музей-садиба М. М. Коцюбинського, Сосна Веймутова, Красень дуб, Алея горіха Зібольта. Висновок. Основними заходами щодо зниження загроз біорізноманіттю має стати зменшення суцільного вирубування лісів, екологічне ведення сільського і промислового виробництва, протидія браконьєрству й забрудненню навколишнього середовища. Найбільш ефективними способам збереження видів природної фауни, флори і локальних популяцій є організація у місцях їхнього зростання заповідників, заказників та інших категорій об'єктів природно-заповідного фонду, широка просвітницька робота, введення системи заохочень.

На основі ландшафтно-екологічного підходу, картографічних матеріалів, архівних, фондових й літературних джерел, практичного (натурного обстеження), моніторингу природних, природноантропогенних і антропогенних екосистем досліджуваної території, каталогу, довідників й реєстру ПЗФ Немирівського району, польових щоденників пропонується створення регіональної екомережі Немирівщини. Основні методи досліджень – аналітичні, описові, порівняльні, експедиційні, статистичні, польові, картографічні, біологічного моніторингу. Методологічною основою дослідження є функціональний просторово-часовий аналіз і синтез із використанням порівняльно-географічного, аналітичного, картографічного, історичного й математико-статистичного методів. Формування і реалізація РЕМ в контексті стратегії збалансованого розвитку передбачає впровадження ряду наукових принципів і підходів. Сучасні теоретико-методологічні аспекти формування РЕМ – проектування, створення, розширення, організація, охорона природних і антропогенних ландшафтних комплексів мають бути генетично пов'язані з розробленими класифікаціями екосистем, які становлять основу ЕМ. Тому пріоритетними принципами і підходами формування РЕМ є:

екосистемний (за ступенем збереженості і відтворення екосистем), геоботанічний (за розташуванням ботанічних областей, провінцій, районів, що відрізняються рангом, ступенем реліктовості, ендемізму, особливостями розвитку їх флори), зоогеографічний 237 (за поділом територій і акваторій на райони, що відрізняються рангом, ступенем реліктовості, ендемізму, особливостями історичного розвитку і розселення їх фауни), фізико-географічний (за розташуванням фізико-географічних зон, країв, областей, різних типів, підтипів і видів ландшафтів), гідрологічний (за басейновим чи водозбірним принципом управління), агроекологічний (за можливістю збереження БР в структурі агроландшафту), адміністративно-територіальний (за адміністративним поділом території), історико-культурний (за важливістю збереження пам'яток містобудування і архітектури, археології, історії, монументального мистецтва), містобудівний (за розташуванням елементів селітебних ландшафтів), лісотипологічний (за ступенем збереженості і відтворення лісових екосистем) [5-6]